

Verslag tweede bijeenkomst klankbordgroep Natuur RES Wind Amsterdam

Datum: 06.12.2021
Auteurs: Ayla Karmat, Marleen zum Vörde sive Vörding



Doel bijeenkomst

Op 6 december jl. vond de tweede bijeenkomst van de klankbordgroep Natuur RES Wind Amsterdam plaats onder begeleiding van Martien Kuitenbrouwer (Public Mediation). In deze tweede bijeenkomst werd een drietal presentaties gehouden: 1) een toelichting op het afwegingskader door Sanne de Boer (Over Morgen); 2) een toelichting op de opdracht en scope van de expertgroep Natuur door Ralph Kohlmann (voorzitter expertgroep); 3) een voorstel van een aantal leden van de klankbordgroep voor een aantal randvoorwaarden voor natuur in de RES Amsterdam. Na afloop van de presentaties ging de groep uiteen in twee subgroepen: in één groep werd het afwegingskader verder besproken en in de andere de vragen en (aandachts-)punten die de klankbordgroep mee wil geven aan de expertgroep Natuur.

Het afwegingskader

Het afwegingskader vormt een bundeling van 'signalen uit de stad' en wordt in februari 2022 ter goedkeuring voorgelegd aan de raad. Met het kader wordt inzicht gegeven in de zorgen en behoeften van bewoners en andere belanghebbenden (incl. dieren) die er zijn ten aanzien van de komst van windenergie in Amsterdam. Het is één van de producten van de reflectiefase, maar het is geen eindstation. Voor de bijeenkomst is een conceptversie van het afwegingskader gedeeld met de klankbordgroep.

Opbouw

De bestaande wet- en regelgeving vormt de basis van het afwegingskader. In het kernfiguur staan daaromheen vier kwadranten met de hoofdthema's: 1) leefomgeving, 2) maatschappelijke betrokkenheid en democratische legitimatie, 3) bijdrage aan CO₂-doelstelling en 4) samenhangend & betaalbaar energiesysteem. De onderverdeling in vier hoofdthema's komt voort uit de Handreiking van de RES 2.0. Deze zijn gevuld met onderwerpen en signalen uit Amsterdam. De informatie is opgehaald tijdens de verschillende gesprekken en participatiemomenten waar o.a. inwoners, bewoners van buurgemeenten, maatschappelijke organisaties en initiatiefnemers aan hebben deelgenomen: zowel in aanloop naar de RES 1.0 (ingediende zienswijzen en inspreekrondes) en de omgevingsvisie, als tijdens de reflectiefase waar we nu in zitten met de online raadpleging (PWE), het onderzoek naar de leefomgeving en de expertgroepen Natuur en Gezondheid.

- Een vraag vanuit de groep is waarom wet- en regelgeving en niet de burger centraal staan. Het antwoord daarop is dat dit komt omdat wet- en regelgeving de afspraken zijn die we met elkaar als maatschappij hebben vastgesteld. Ook wordt het verlangen geuit om Europese en ook mondiale regelgeving mee te nemen.
- Tijdens de eerste bijeenkomst zijn er onderwerpen op tafel gekomen die volgens de klankbordgroep op een manier opgenomen dienen te worden in het afwegingskader, o.a. het beschermen van de biodiversiteit, het waarborgen van de stem van de dieren. (Zie verslag van de eerste bijeenkomst 24 november '21 of bijlage 1 van dit verslag) Daarnaast speelt de vraag hoe specifiek er wordt gekeken naar natuur in de zoekgebieden. Er is toegelicht dat (behoud van) biodiversiteit (dieren en planten) wordt benoemd bij het thema 'natuur'.
- Wat betreft het meenemen van natuur in de zoekgebieden heeft de gemeente aangegeven dat de gemeente een natuurtoets laat uitvoeren waarin de lokale zoekgebieden bekeken worden. Daarnaast wordt er een excursie naar de zoekgebieden georganiseerd en zullen de resultaten van het context mapping onderzoek worden meegenomen in het afwegingskader. In de volgende fase van het besluitvormingsproces, de projectvoorbereidingsfase, zal ook een project-MER plaatsvinden die onder andere

specifiek ingaat op de biodiversiteit bij een zoeklocatie voor een windturbine. Advies leden klankbordgroep: uitvoering plan-MER voorafgaand hieraan.

- Leden van de klankbordgroep kunnen tot 8 december 2021 belangrijke thema's en onderwerpen die zij missen voor het thema natuur in het afwegingskader opsturen, met het verzoek om maximaal een half A4 te delen, naar resamsterdam@amsterdam.nl. In januari 2022 ontvangen de leden een terugkoppeling hoe hun inbreng is verwerkt in het afwegingskader.

De expertgroep Natuur

De gemeente streeft ernaar in de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van de toekomstige project-MER'en alle aspecten voor natuur en landschap op te nemen die nodig zijn voor een goede afweging. Ze vraagt hiervoor onafhankelijk advies aan de expertgroep over de effecten op natuur en (beschermde) landschap die onderzocht moeten worden bij besluitvorming over plaatsing van windturbines. O.a. welke mogelijke effecten en indicatoren, met welke diepgang en detailniveau? Hoe werkt wet- en regelgeving door? Hoe te monitoren? De expertgroep draagt uiteindelijk een openbare (beknopte) notitie aan met advies en onderbouwing.

Inhoudelijke focus en issues

De onderwerpen die aan bod kwamen tijdens de eerste gesprekken en bijeenkomst van de expertgroep zijn de volgende: de uitwerking van de te onderzoeken effecten en indicatoren; de informatie in plan MER (provincie NH) en de globale natuurtoets (gemeente Amsterdam). Het advies biedt geen definitieve afweging tussen zoekgebieden of conclusies op locatieniveau. In het advies wordt inzichtelijk gemaakt welke (formele) stappen doorlopen worden naar het besluit. Ook enkele inhoudelijke vraagstukken kwamen aan bod: het meenemen van cumulatie van effecten in MER en besluitvorming, kwestie wanneer er sprake is van 'groot openbaar belang' en 'geen reëel alternatief', het verschil tussen landschap (deels subjectief en betrekkelijk nieuw regime) en natuur, monitoring.

Planning en werkwijze

Op basis van vier bijeenkomsten van de expertgroep zal in februari 2022 het advies opgeleverd worden. Er zal op twee manieren afstemming met de klankbordgroep plaatsvinden. Ten eerste is de voorzitter van de expertgroep aanwezig bij de bijeenkomsten van de klankbordgroep om vragen en zorgen op te halen en toe te lichten waar de expertgroep naartoe werkt. Ten tweede zal er een uitwisseling plaatsvinden met de leden van de klankbordgroep tijdens een nog te plannen excursie naar de zoekgebieden.

Tussenadvies

Er is door de klankbordgroep gevraagd of het tussenadvies gedeeld zal worden in de klankbordgroep, aangezien het van belang is (ook voor de KBG-gezondheid) om input te kunnen geven op de adviezen. Ralph Kohlmann geeft aan dat dit een reactie op het afwegingskader 'signalen uit de stad' betreft, en dat die reactie kan worden gedeeld ter kennisname. Het is daarnaast mogelijk dat de expert die gaat over de natuurtoets de volgende bijeenkomst van de klankbordgroep een toelichting verzorgt.

Excursie

Er wordt aangegeven dat de planning van de excursie nog niet vaststaat, vooral vanwege de huidige coronamaatregelen. Daarnaast zullen mensen uit de klankbordgroep verschillende voorkeuren hebben qua zoekgebieden om te bezoeken. De gemeente ontvangt graag ideeën voor de organisatie van de excursie. Ideeën kunnen gestuurd worden naar resamsterdam@amsterdam.nl (met als onderwerp: ideeën excursie). Dit kan in elk geval tot en met de eerste klankbordgroep in 2022.

Voorstel randvoorwaarden leden KBG

Een aantal leden van de klankbordgroep heeft voorafgaand aan deze bijeenkomst aangegeven een voorstel te hebben voor een aantal randvoorwaarden die volgens hen opgenomen moeten worden in het afwegingskader.

Overwegingen natuur Amsterdam: biodiversiteit en ruimte voor de mens

Inbrengers van het voorstel stellen dat hernieuwbare opwek niet duurzaam is wanneer daarbij de **biodiversiteit** wordt aangetast. Er dient een voorzorgsprincipe gehanteerd te worden bij die gebieden in Amsterdam die belangrijk zijn voor biodiversiteit. Het gaat hierbij om het verstoren

van ecosystemen met vogels, vleermuizen, insecten, vissen en andere dieren die voor de biodiversiteit essentieel zijn. Vogelsterfte wordt vaak onderschat, omdat dit cumulatieve effecten heeft in de tijd. Naast de bescherming van de biodiversiteit is in en rond Amsterdam **open ruimte schaars**. Het gaat hierbij om plekken om tot rust te komen voor personen die in en rondom de stad leven, plekken die belangrijk zijn voor welzijn en gezondheid. Een alternatief wordt benadrukt: windmolens op de Noordzee zijn effectiever dan in de stad. Geluid (infrasoon en laagfrequent) en trillingen spelen een grote rol.

Randvoorwaarden

De volgende randvoorwaarden werden meegenomen voor het vervolgproces:

- De natuurbevindingen van het addendum van de Plan-MER van de Provinciale Staten (19-08-2021)
- Geen plaatsing van windturbines op – of met negatief effect op – Natura 2000 gebieden en Natuur Netwerk Nederland, de Scheggenstructuur en Bijzonder Provinciaal Landschap.
- Geen plaatsing in – of met negatief effect op – gebieden die extra kwetsbaar zijn voor biodiversiteitsverlies (met name voor vogels en vleermuizen), vastgesteld door wetenschappelijke deskundigen of professionele natuurbeschermingsorganisaties.
- Geen schade aan UNESCO erfgoed gebieden.
- Geen plaatsing waar schade verwacht kan worden en de rust en ruimte voor natuur en mens op de schaarse open plekken van Amsterdam.

Daarnaast bevat het voorstel de volgende punten:

- Vooraf aan eventuele plaatsing onafhankelijk onderzoek naar de effecten op biodiversiteit van de turbines en alle eventuele verdere zoekgebieden laten uitvoeren.
- Verwachte schade voorkomen of mitigeren door het niet plaatsen van turbines.
- Bestudering van buitenlandse en Europese normen en onderzoeken rondom veiligheid voor natuur.
- Initiatiefnemers moeten worden verplicht om de resten van de turbines te verwijderen.
- Er moet voorkomen worden dat er schade aan mens, dier en grondwater ontstaat door rondvliegende epoxyresten van de turbines.
- Mensenrechtenschendingen en natuurschade bij winning van metalen voor de energietransitie moeten voorkomen worden.

Tussentijdse vragen en opmerkingen

Na de presentaties werd de mogelijkheid geboden vragen te stellen en opmerkingen te maken. Een eerste opmerking heeft betrekking op een ingebrachte notitie waarin wordt ingegaan op de uitgangssituatie en potentiële effecten van de zoekgebieden nabij knooppunt Holendrecht. Voorgesteld werd om voor alle zoekgebieden op diezelfde manier een notitie te maken en beoordelen met de klankbordgroep, en om dit rapport vervolgens op te nemen in het afwegingskader en het advies van de expertgroep. Daarnaast dienen de uitkomsten van de excursie en de natuurtoets ook meegenomen te worden. Volgens leden van de klankbordgroep kan deze notitie ook input bieden voor een plan-MER.

Een tweede opmerking gemaakt door leden van de klankbordgroep is dat een aantal buurgemeenten van Amsterdam heeft aangegeven geen windturbines binnen of aan de grenzen van de gemeenten te willen. Redenen hiervoor zijn gebaseerd op bescherming van natuur, landschap en gezondheid.

Reactie van de gemeente is dat in Amsterdam de voorkeurszoekgebieden zijn vastgesteld met de RES 1.0. De Ronde Venen valt onder een andere energieregio en daar zijn bij het vaststellen van de RES 1.0 geen zoekgebieden voor wind aangewezen. In de reflectiefase worden de signalen uit de stad nogmaals opgehaald en gebundeld, zodat het duidelijk is welke zorgen en behoeften er zijn en hoe deze moeten worden meegenomen in de vervolgfase. In de vervolgfase, wanneer een initiatiefnemer zich aandient, wordt er specifiek per locatie onderzoek verricht naar de effecten van een windturbine op de omgeving (waaronder gezondheid en natuur).

Martien Kuitenbrouwer stelt voor dat het in beeld brengen van natuur een resultante kan zijn van de excursies. Dit kan op een later moment uitgewerkt worden. Wat er met de aanvullende informatie gebeurt en hoe dat wordt meegenomen zal besproken moeten worden met de gemeente.

Er wordt opgemerkt dat de aanpassing van het Natura 2000 beheerplan met betrekking tot vogeltellingen in o.a. het IJmeer als informatie zou kunnen dienen over de huidige stand van

zaken rondom het IJmeer. Daarnaast wordt aangekaart dat het van belang is dat de gemeente rekening houdt met de signalen uit de Provinciale Staten. De Provinciale Staten hebben een motie aangenomen over de noodzaak van terughoudendheid in de verkenning van het IJmeer als zoekgebied. Het gaat hierbij om de motie van 05-07-2021 (M106-2021/PS).

Vragen voor het expertteam en punten voor het afwegingskader

In het tweede deel van de bijeenkomst werden de leden van de klankbordgroep verdeeld over twee subgroepen om een gesprek te hebben over het afwegingskader en punten aan te dragen voor het expertteam.

Thema's uit de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep die van tevoren nog op een rij gezet worden ter herinnering aan wat er besproken is:

- Behoud biodiversiteit;
- Schaarste natuur-rustgebieden rondom Amsterdam;
- De stem van dieren;
- Afstemming met buurgemeenten;
- Het onderzoeken van alternatieven;
- Meenemen van de uitkomsten (addendum) plan-MER Provincie Noord-Holland.

Thema's voor het afwegingskader

In deze deelgroepen werden niet alleen thema's met betrekking tot het afwegingskader besproken, maar er werden vooral ook zorgen geuit die spelen bij de leden van de klankbordgroep.

Vogelsoorten: leden van de klankbordgroep benadrukken dat er niet duidelijk wordt aangegeven welke vogelsoorten van belang zijn. Volgens hen zou het beter zijn om te stellen dat met name Europees beschermde vogels belangrijk zijn. Kanttekening: het gaat hier echter niet alleen om vogelsoorten, maar ook om andere diersoorten die in de zoekgebieden voorkomen – leden geven aan dat dit om inventarisatie vraagt. Welke gevoelige soorten als beschermd zijn aangewezen zou onderzocht moeten worden.

De gebieden: de leden van de klankbordgroep vragen zich af of zij kunnen aangeven dat een specifiek deelgebied belangrijker is dan andere gebieden. Wat betreft de invloed van de klankbordgroep op gebiedskeuze stelt de gemeente dat de leden van de klankbordgroep advies geven, maar dat het uiteindelijk een politiek besluit is of dit advies wordt overgenomen door de Raad. Ook wordt door de klankbordgroep aangegeven dat Amsterdam natuurcompensatiegebieden heeft aangewezen, zoals natuurontwikkeling op nieuwe dammen en eilanden in het IJmeer als compensatie voor IJburg, maar dat deze nergens worden genoemd en zelfs worden aangemerkt als (reserve) zoekgebieden (in dit geval bijvoorbeeld de Stredam).

Voorwaarden aan nieuwe windprojecten: vanuit de klankbordgroep wordt de vraag gesteld of er binnen het afwegingskader voorwaarden gesteld worden aan verbruik, financiering, bonus/malus, vervuiler betaalt, etc. Leden beargumenteren dat verbruik doorberekend moet worden en dat er een nieuwe standaard voor energieverbruik moet komen.

Het proces: leden van de klankbordgroep benoemen de zorg dat hun inbreng onvoldoende wordt meegenomen in de reflectiefase. De gemeente gaf daarop aan dat er in de reflectiefase verschillende onderzoeken en activiteiten in het leven zijn geroepen om de signalen vanuit de stad nogmaals te bundelen en de om de insprek van burgers mee te nemen. Hieronder vallen het afwegingskader als geordende en thematische weergave van wat de omgeving belangrijk vindt, de online raadpleging (PWE), het context mapping onderzoek, en de bijeenkomsten van de klankbordgroepen. De gemeente geeft aan dat er veel onderwerpen langs de Raad gaan, en dat deze niet gelijk expert op ieder onderwerp kunnen zijn. De klankbordgroep heeft een rol in het bijdragen aan de kennisvorming van de Raad door het delen van hun mening, visie en kennis. Leden van de klankbordgroep benadrukken dat een afwegingskader meer is dan een lijst met zorgen en een checklist voor initiatiefnemers.

De online raadpleging (PWE): leden geven aan input te willen leveren voor de online raadpleging, en dat daarin zaken niet geheel kloppen. Martien Kuitenbrouwer reageert hierop dat iedere klankbordgroep wordt gevraagd naar andere onderdelen van de reflectiefase te kijken. Zo wordt het context mapping onderzoek besproken met de lokale klankbordgroepen en de online raadpleging met de stedelijke klankbordgroep. Verder stelt zij dat de focus van deze klankbordgroep echter op natuur en landschap ligt. Het is voor leden van deze klankbordgroep

mogelijk om als toehoorder deel te nemen aan de stedelijke klankbordgroep die gaat over de online raadpleging.

De stadsecoloog: leden van de klankbordgroep geven aan twijfels te hebben bij de onafhankelijkheid van de stadsecoloog. Zij uiten de wens om daarvoor een onafhankelijk iemand van een natuurorganisatie deel te laten nemen aan de expertgroep.

Documentatie: leden van de klankbordgroep beargumenteren dat er allerlei zaken ontbreken in de documentatie die wel meegenomen zouden moeten worden: Europese wetgeving, programma Groen Zuidoost 2030, omgevingsverordening 2020 en 2021, en andere gebiedsplannen.

De opgave: leden van de klankbordgroep beargumenteren dat het van belang is de opgave centraal te benoemen in het afwegingskader, want het probleem en daarmee de reden waarom windmolens noodzakelijk zijn wordt volgens hen nu niet duidelijk genoemd. Vanuit de groep wordt aangegeven dat turbines lompe stukken techniek zijn, maar dat ze wel veel energie opwekken.

Risico's: leden van de klankbordgroep benadrukken dat het niet juist is om in een stad als Amsterdam windmolens neer te zetten omdat de risico's onrechtvaardig groot zijn en ook kinderen en natuur schade ondervinden.

Alternatieven: vanuit de klankbordgroep wordt de vraag gesteld of er ook alternatieven voor besparing en opwek worden onderzocht die beter passen bij de schaarse ruimte in de stad, zoals bijvoorbeeld kernenergie, isolatie en meer zon op daken en andere oppervlakken. Leden beargumenteren dat nu alleen de coöperaties profijt hebben terwijl de gemiddelde Amsterdammer slechts de lasten draagt en geen profijt heeft.

Mee te geven punten aan expertgroep

In deze subgroep gaven de leden van de klankbordgroep aandachtspunten en (nog te beantwoorden) vragen mee aan de expertgroep.

Onderzoeken: er is onduidelijkheid over welke wetenschappelijke onderzoeken worden betrokken bij het advies en of dit soort informatie bijgevoegd wordt als onderbouwing van het uiteindelijke advies.

Hoger niveau: vanuit de klankbordgroep werd de vraag opgebracht of de expertgroep ook vanuit een hoger niveau naar noodzaak en risico's op biodiversiteit kijkt. Het is volgens hen van belang om ook naar de gebieden als geheel te kijken en niet slechts per zoekgebied een MER aan te houden.

Alternatieven: leden stelden de vraag of de expertgroep tot de conclusie kan komen dat het onverstandig is om windmolens te plaatsen (omdat deze schade aan zouden richten aan mens, milieu, natuur en/of dieren wegens kunststoffen die in de natuur terecht komen). Ook werd gevraagd of de expertgroep de huidige voorkeursgebieden overneemt of dat alternatieve zoekgebieden nog wel beoordeeld worden. De voorzitter van de expertgroep geeft aan dat er nu eerst naar de gebieden wordt gekeken zoals deze in de RES zijn opgenomen. De natuurtoets en de MER richten zich beide op de voorkeursgebieden. Daarnaast stelt de klankbordgroep een vraag naar beoordeling van mogelijke ruimte voor windmolens in het havengebied. Hierbij wordt onder de aandacht gebracht dat er een gerucht rond zou gaan dat Tata Steel meer ruimte heeft, maar geen windmolens wil.

5

RIVM-onderzoek: leden van de klankbordgroep brengen de onder de aandacht dat natuur en gezondheid sterk aan elkaar zijn gerelateerd en stellen hierbij de vraag of de experts het RIVM-onderzoek naar de effecten van windturbines op gezondheid afwachten.

Infrasone schade: leden van de klankbordgroep vragen of de infrasone schade, waar nog geen wettelijke basis voor is, meegenomen wordt in de expertgroep. Ze geven aan dat er al wetenschappelijk onderzoek is geweest waaruit bleek dat de schadelijke effecten op dieren groot zijn.

Gifbelt Volgermeerpolder: het belang van aandacht voor de ligging van Waterland tegen de Volgermeerpolder wordt onderstreept door leden van de klankbordgroep. In de Volgermeerpolder

ligt een gifbelt en volgens de leden is het zaak dat deze gevaarlijke stoffen niet vrijkomen door de trillingen die ondergronds kilometers ver kunnen reiken.

Mee te nemen elementen: leden van de klankbordgroep brengen de volgende elementen onder de aandacht: koeien en schapen, het zoekgebied dat de A10 doorkruist, hoofdgroenstructuur (elders in het land een windturbinevergunning geweigerd op grond hiervan), recente cijfers zoals vogelaantallen vanuit het IJsselmeergebied.

Breed perspectief: de groep benadrukt de noodzaak om kritisch te blijven wat betreft de locaties van windmolens: laat het middel niet erger zijn dan het te bestrijden kwaad. Met name in ecosystemen zou volgens hen voorzichtig gehandeld moeten worden waarbij een breder perspectief nodig is. Vanuit de groep wordt aangegeven dat de Noordzee een alternatieve locatie is.

Start/stop systemen: leden geven aan dat in het rapport wordt gesproken over start/stop systemen, en stellen dat wanneer deze in het IJmeer toegepast zouden worden ze altijd uit moeten staan. De vraag die ze hierbij stellen is of hierover een scherper advies over komt.

Bomen: naar aanleiding van een onderzoek naar communicatie en emoties van bomen onder de grond wordt door leden gevraagd of er al meer bekend is over de last die bomen zullen ervaren van de windturbines.

Expert-leden: leden van de klankbordgroep geven aan dat er een expert uit de natuurorganisaties ontbreekt in de expertgroep. De klankbordgroep stelt dat er meer ruimte dient te komen voor de expertise over de kans op onherstelbare schade aan natuur. Ook wordt de afwezigheid van een vleermuizenexpert en de noodzaak dat deze wel aanwezig is benadrukt. Leden doen het voorstel om meer deskundigheid in te brengen door een tweede ring experts bij de expertgroep te voegen gevormd door personen die specifieke kennis hebben over de natuurgebieden rondom Amsterdam. Daarbij hebben leden graag de mogelijkheid om bij deze tweede ring mee te luisteren. De voorzitter van de expertgroep stelt hierop dat de samenstelling van de expertgroep zorgvuldig tot stand is gekomen en dat het voor de werkbaarheid niet handig is om de samenstelling van de expertgroep voor ieder onderwerp te veranderen, ook gelet op de beperkte doorlooptijd. Wanneer dit aan de orde is, wordt een oplossing gezocht om extra kennis goed in te brengen.

UNESCO: leden beargumenteren dat natuur en UNESCO erfgoed niet losgekoppeld moeten worden omdat het belangen zijn die bij elkaar horen.

Rol expertgroep: de klankbordgroep benadrukt het belang van het innemen van een stevig standpunt als expertgroep en benadrukt het belang van een duidelijk advies van de groep. Het is volgens hen belangrijk om natuur goed te beschermen en de expertgroep is de vertegenwoordiger van de natuur in dit proces. De voorzitter van de expertgroep geeft aan dat de mogelijkheid bestaat dat de experts het niet met elkaar eens zijn en dat ze dan wellicht niet met een zeer uitgesproken advies kunnen komen. De voorzitter geeft aan dat in het advies ook verschillende opvattingen van experts verwoord kunnen worden. De leden van de klankbordgroep geven daarnaast aan dat het essentieel is dat de expertgroep zich niet afwachtend opstelt, maar proactief kijkt naar de belangrijke groepen in het gebied en hoe de informatie daar opgehaald kan worden.

Natuurtoets: leden van de klankbordgroep vragen hoe het kan dat de gemeente een natuurtoets laat maken door de stadsecoloog en het advies zwaar laat wegen terwijl dat volgens hen niet neutraal is.

Volgende bijeenkomst

De voorgestelde datum voor de volgende bijeenkomst van de klankbordgroep Natuur is 24 januari van 19u tot 21u (onder voorbehoud). Onderdeel van de agenda kunnen zijn het verder bespreken van de natuurtoets en de nog te plannen excursie naar de zoekgebieden.

Bijlage 1

Belangrijk in de discussie over windmolens

De leden van de klankbordgroep hebben tijdens de kennismaking toegelicht wat zij belangrijk vinden in de discussie over windmolens. Hieronder staan de punten die ter sprake zijn gebracht door de individuele leden. Sommige punten, maar niet alle, worden gedeeld door meerdere leden. Deze lijst biedt een introductie in, maar geen compleet overzicht van, wat deelnemers in deze discussie belangrijk vinden. De punten staan op willekeurige volgorde.

- Deelnemers maken zich zorgen om het leefgebied van mens en dier. Het is een randvoorwaarde dat de biodiversiteit en de natuur waar de mens van afhankelijk is niet geschaad worden.
- Het is belangrijk om schaarse groene ruimte in en rond Amsterdam te beschermen voor eigen gezondheid en die van dieren en planten. Amsterdam heeft groene zones als buffer tegen de verstedelijking en daar moet zorgvuldig mee worden omgegaan. Het is daarbij belangrijk voor mens en dier om rust te vinden, niet alleen wat betreft geluid, maar ook de omgeving en de zorg werd geuit dat dit straks niet meer mogelijk zal zijn.
- De noodzaak werd benadrukt echt vanuit de natuur te denken en te handelen. Natuur gaat over gezondheid en vice versa. Er is behoefte om terug naar de tekentafel te gaan om een werkende oplossing te bedenken waar de natuur niet nog fragieler mee gemaakt wordt en mensen niet zieker worden. Ook door een van de leden aangegeven: de opwek van lokale energie uit duurzame bronnen, mits zorgvuldig in het landschap ingepast, kan juist beschermen tegen grote bedreigingen voor mens en dier.
- Een stem geven aan de elementen die niet voor zichzelf kunnen praten, alles dat leeft en groeit om ons heen. Dat zijn dieren en planten, maar ook de toekomstige generaties.
- Als olie en gas vaarwelgezegd moeten worden voor de volgende generaties, dan moeten er alternatieve energiebronnen komen want mensen hebben energie nodig. Ergens moet de rekening komen te liggen.
- Onderzoek ook alternatieven, zoals het beter isoleren van huizen waardoor mensen minder energie verbruiken.
- Het is belangrijk dat er ook alternatieve locaties onderzocht worden. Er is onenigheid over het idee van het plaatsen van windmolens op de Noordzee. Aan de ene kant werd gesteld dat het te makkelijk is om te zeggen we plaatsen windturbines op de Noordzee want dit is ook gevoelig natuurgebied. Aan de andere kant werd de afweging gemaakt dat voor wind op zee minder turbines nodig zijn voor dezelfde hoeveelheid energie dan wanneer deze in en rond de stad worden geplaatst. Daarbij werd gesteld dat de turbines niet thuishoren in een drukbevolkt gebied waarin natuur al zo kwetsbaar en schaars is.
- Een essentieel element dat mist in de discussie is het gesprek met buurgemeenten. Ook daar worden groene gebieden bedreigd.
- Eén van de leden van de klankbordgroep heeft echter aangegeven dat het juist van groot belang is om op korte termijn windmolens te plaatsen. Dit om ervoor te zorgen dat de leefgebieden van de planten en dieren zo langzaam mogelijk verschuiven door klimaatverandering.

Bijlage 2: Lijst met aanwezigen

Perspectieven

Energiecoöperatie Zuiderlicht

Windalarm

Natuurmonumenten

ZoGroen

Behoud Waterland

Volkstuinvereniging Linnaeus

Bewoner IJburg

Wetlandwacht

Bewoner Landelijk Noord

Stichting Erf Abcoudermeer

Bewoners de Hoge Dijk

Tuinpark Buikslotermeer

Amsterdam Wind

Buurtbewoners de Diem

Vogelwerkgroep Amsterdam

Voorzitter expertgroep Natuur (Berenschot) – Ralph Kohlmann

Gemeente Amsterdam team RES Wind – Caroline van der Kooi

Gemeente Amsterdam team RES Wind – Otto van den berg

Over Morgen – Sanne de Boer

Public Mediation – Martien Kuitenbrouwer

Public Mediation – Xenia Janknegt

Public Mediation – Ayla Karmat

Bijlage 3: de Teams-chat

Eerste deel plenaire bijeenkomst

- Woensdag 8 december
- Naar wie gaan de A4tjes?
- Mag naar resamsterdam@amsterdam.nl
- Waarom is dat de basis en niet de burgers van Amsterdam?
- En het doe, de energiewinning die we beogen!
- Wat bedoel je met 'dat'?
- Wetgeving
- Wil je misschien nog een keer op het hart wet- en regelgeving drukken?
- Nee, ik ken de wet, maar begrijp niet waarom het in het hart staat en als basis wordt genomen.
- Wetgeving is altijd de basis (wat mag niet volgens de wet), maar daar bovenop komen dus allerlei andere punten waar ook rekening mee gehouden moet worden volgens Amsterdammers
- Die wordt bij mij niet rood
- De wet is levend en je moet naar de achterliggende gedachte kijken.
- Wat is het doel van die turbines. Voldoen aan wetgeving of stroom op te wekken met goed rendement, tegen goede kosten en met zo min mogelijk hinder en overlast voor mens, dier en natuur.
- Maar waarom is in de basis dan niet meegenomen dat het activiteitenbeleid buiten werking is gesteld? Ofwel de wet is buiten werking gesteld door RvS.
- Lokalisatie: daarom is als voorbeeld De Natuur rondom Knooppunt Holendrecht ingebracht.
- Door de uitspraak van de RVS?
- De rode wetgevingsbasis werkt dus niet. Er is een provinciale MER geweest, waarom is die niet meegenomen?
- Ik miste bij het onderwerp: "wat nemen we mee", een aantal beleidsstukken en regelingen.
- De PS MER zou meegenomen moeten worden Addendum is recent.
- Natuur en landschap hebben we het over. Kunnen we dat nog een keer vastgesteld krijgen?
- En cultuur?
- Onder welke klankbordgroep valt veiligheid?
- Kan de KBG-natuur meekijken met de expert groep?
- Dat komt zo aan de orde
- Zijn die verslagen ook tussendoor openbaar, of alleen na afloop? Kunnen wij al verslag van de vorige expertsessie krijgen?
- Globale natuurtoets is dat Quick scan van Amsterdam
- Deze natuurtoets wordt ook nog gedeeld met, en toegelicht in de KBG
- Is dat niet vreemd dat het onderzoek natuurtoets door deelnemer expertgroep gedaan wordt?
- Wanneer wordt er dan wel een keuze gemaakt tussen de verschillende gebieden? Als je per gebied een MER gaat uitvoeren, kan je gebieden onderling niet vergelijken. Moet er niet "gewoon" een plan-MER van alle locaties worden gemaakt, omdat het 1 besluit is? (De RES 1.0).
- Geen reëel alternatief: daar heb je de feitenwerkgroep (noodzaak turbines in Amsterdam vs. Noordzee) voor nodig lijkt me?
- Maar voor mijn beleving: jullie beogen toch een afwegingskader te formuleren o.a. met input van ons? Dan kan het toch niet zo zijn dat op basis van argumenten en consensus een bepaald zoekgebied absoluut afvalt?
- Dat lijkt me een goede om mee te geven aan de expertgroep
- **Geen reëel alternatief: als je per locatie een MER gaat uitvoeren, is er altijd een reel alternatief. Namelijk de andere locaties in Amsterdam.**
- Eens met vorige (dikgedrukt)
- Ook helemaal mee eens (dikgedrukt)
- Ja, eens (dikgedrukt)
- Maar het gaat om alternatieven voor wind in Amsterdam
- Ook eens! (gaat nog om de dikgedrukte opmerking hierboven). Het is onmogelijk om het los te zien.
- Wanneer wordt verwacht dat de natuurtoets klaar is?
- Wat is dit?
- Juridisch is het wel nodig, want er is een motie in de GR over aangenomen

- Het verschil is duidelijk. Wat is wettelijk niet nodig?
- Er is een motie over aangenomen.
- Er is toch al een Plan MER voor RES NH gedaan?
- Ja. Maar als je een Plan-MER voor de zoeklocaties in Amsterdam uitvoert, kan je deze onderling vergelijken.
- Kan ik zo een paar slides delen voor 5 min?
- Als we het over de diverse oorzaken hebben: hebben we het dan over het naast elkaar leggen van bestaande onderzoeken of eigen (veld)onderzoek?
- Het moge duidelijk zijn dat als de natuurtoets door een stadsecoloog gedaan wordt, die tevens is voorgedragen door de gemeente in de expertgroep, dat geen objectief oordeel gaat opleveren.
- Bij de samenstelling van de expertgroep mis ik een vertegenwoordiger van een of meerder natuurorganisaties. Niets ten nadele van de stadsecoloog, maar is dit een onpartijdige partij?
- Zou inderdaad een bredere basis moeten hebben
- Wanneer is de motie aangenomen?
- Zoek ik op
- Van de NNN-gebieden: klopt het dat bestuurders van Amsterdam bezig zijn NNN gebieden van hun NNN-status te ontdoen? Vwb
- Goed dat jullie dit hebben opgesteld! Geeft een heel goed houvast.
- De provincie is hier in elk geval mee bezig
- Geen infrasoen schade aan natuur
- Dat zal toch niet waar zijn? De provincie streeft naar meer verbindingen tussen de versnipperde NNN-gebieden
- Ja, maar gebieden mogen uitgeruild worden
- Omgevingsverordening NG 2020 is van elastiek
- En wat is de status van natuur dat al ooit is aangebracht als mitigerend maatregel? Bv bij A9 en IJmeer (open wateren)
- Ik denk niet even in kaart brengen tijdens excursies, dat is specialisten onderzoek werk. Kan wel met extra presentaties per gebied eventueel. Maar belangrijkste: afwegingskader met sterke criteria.
- Er is een motie aangenomen door de gemeenteraad waarin staat: "erop toe te zien dat er voor plaatsing van een windturbine altijd een MER wordt aangevraagd"
- Dus "een MER". Geen uitspraak over plan-MER of project-MER
- Worden onze vragen nog beantwoord?

1^e groepsdiscussie: met Martien

- Wij willen dan in ieder geval de natuurtoets, als die inderdaad als belangrijkste wordt beschouwd VOOR presentatie aan de raad gelezen kunnen hebben en ook van advies (reflectie)
- Dat de natuurtoets niet uitsluitend door stadsecologen wordt gemaakt. Vraag om een bredere basis. Ik zal oortjes pakken. Geen oortjes. Ik vind het van belang dat de natuurtoets een bredere basis krijgt en niet alleen door de stadsecologen wordt aangedragen. Wat is de status van het beslismoment in de raad in januari. Afwegingskader wordt dan vastgesteld?
- Maar ik begrijp dat we morgen dus met de stedelijke kbg kunnen meeluisteren?
- We zijn buiten de tijd, we moeten gaan afronden en wisselen van groep
- Eens
- Mijn betoog ging erover dat ik vind dat het bestuur een inhoudelijk debat moet voeren op alle aspecten waarbij niet om de minuut je mond wordt gesnoerd. Dus de raad dient zich bewust te worden wat de gevolgen zijn voor lokale vogels, trekvogels, andere dieren, leefbaarheid van de natuur, biodiversiteit, leefbaarheid mensen, kunnen sporten en bewegen, rust kunnen ervaren, ... Zolang dit inhoudelijke debat niet plaatsvindt zal het bestuur voor onze inspanning in het afwegingskader niet tot zich nemen en zijn ze nooit in staat tot een goede beslissing. Hoe zorgen we dat de politiek hierover zorgvuldig wordt meegenomen?
- Ik heb de motie gevonden. Ik plaats hem in de algemene chat zo 10-2-2021 motie ja 21.
- Voortschrijdend inzicht zou nog onderdeel moeten zijn!
- Idem voor doel van dit alles en business case!

1^e groepsdiscussie: met Ralph:

- Beter 2 molens op zee dan 7 in kwetsbaar Amsterdam ook in verband met schaarse en kwetsbare verbindingzones

- Altijd met randvoorwaarden inderdaad, Er is ook Noordzeeakkoord waarbinnen kan vallen

2^e groepsdiscussie: met Martien

- Sorry, een probleem oplossen met nog meer problemen in de binnenstad
- Een bundeling van zorgen is NIET genoeg, deze groepen (+expertgroep) kunnen echt voorwaarden helpen formuleren.
- Helemaal mee eens, Diemberbos, Diemerpark, langs kanaal allemaal compensatie natuur i.v.m. aanleg snelweg
- Diemberbos = compensatie voor A9, ter aanvulling. Ook bij de Hoge Dijk is een stuk compensatie natuur
- Bij kader ook alternatieven voor besparing EN opwek die beter passen bij de schaarse ruimte van de stad: onderzoeken.
- Maar er is echt meer mogelijk met ZON, liefst niet in segmenten denken.

2^e groepsdiscussie: met Ralph

- Mijn telefoon doet het niet, ik reageer in de chat
- Des te meer reden om de groep die de natuurtoets maakt te verbreden met een vertegenwoordigers van natuurorganisaties. En eens (met de opmerkingen aan het einde van de 1e discussie met Martien), vleermuizen en insecten. Vleermuizen zijn wettelijk beschermd en daarom altijd onderdeel van een MER over windturbines. Juist in een open gebied als IJmeer en Waterland zijn vleermuizen extra kwetsbaar, omdat ze daar de sonar uitzetten.
- Duidelijk
- (Insecten zijn niet wettelijk beschermd, en daarom meestal geen onderdeel van een MER)
- Zijn insecten echt nergens beschermd???
- Sommige zeldzame libellensoorten, en een paar kevers. Maar komen niet voor in dit gebied.
- Tsssss ...
- En zeldzame vlinders als gentiaanblauwtje bv
- Mijn punten voor de xpg groep:
- Laat je bijstaan door tweede ring! Deskundigen en/of vertegenwoordigers natuurgebieden. En vooral natuurverenigingen zoals Natuurmonumenten... Vogelverenigingen... Vleermuisdeskundigheid! Onvoldoende kennis kan leiden tot zorgelijke gevolgen want tot op heden is er geen aandacht voor natuur geweest.
- Natuur en landschap is beschermd: NNN, Natura2000 en Unesco. Koppel dit niet los want voor IJmeer is het relevant dat ook Unesco onderdeel is. Dat kan net de druppel zijn dat Amsterdam toch wat geeft om de vogels, vleermuizen, insecten en andere dieren die hier leven.
- Neem besluiten als groep! Wees daadkrachtig als groep. De politiek heeft heldere taal nodig. Dus niet alleen adviseren, maar dringend adviseren!
- Nog een puntje voor de expertgroep: externe werking van N2000-gebieden. Hoe ver gaat de externe werking van het N2000-gebied Markermeer?
- Dat is het addendum plan er van de provincie datum 19/8 2021
- We hebben nog 5 minuten voor we terug moeten naar de volledige groep
- Groengebied Amstelland is er vooral voor recreatie-intensivering.
- Natuurbescherming zeer mager daar
- PS van NH heeft een motie aangenomen: roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
 - in het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwekking van windenergie in het IJmeer; motie van 5 juli 2021. Is niet voor de expertgroep maar wel een "signaal"
- Bedankt voor jouw toevoeging ik moet het even opzoeken.
- En vooral ook het behouden van de verbindingen binnen de hoofdgroenstructuur.
- Afgelopen vrijdag is een belangrijk document verschenen over natuurwaarden markermeer:
- We moeten terug naar de grotere groep beste mensen, als Ralph uitgesproken is, moet ik jullie helaas terughalen.
- https://rwsnatura2000.nl/gebieden/ijsselmeergebied/ijss_nieuws/2104040.aspx?t=Decennia-aan-telreeksen-Vogelrichtlijnsoorten-geanalyseerd

- In dit rapport staat dat IJmeer de hoogste natuurwaarden heeft, en relatief steeds belangrijker wordt.

Tweede deel plenaire bijeenkomst

- Voor Martijn de Jong
- Motie 321 is belangrijk. Verzoekt het college van Burgermeesters en Wethouders:
 - Een afwegingskader voor windturbines in de reflectiefase op te stellen en daarin gedegen natuurcriteria op te nemen, waaronder, in deze of gelijkwaardige bewoordingen:
 - 1. Geen plaatsing van windturbines in -of met negatief effect op -Natura 2000 en Natuur Netwerk Nederland gebieden;
 - 2. geen plaatsing in -of met negatief effect op - gebieden die extra kwetsbaar zijn voor biodiversiteitsverlies, m.n. vogels en vleermuizen, volgens erkende natuurbeschermingsorganisaties zoals Natuurmonumenten en Vogelbescherming; – nader en onafhankelijk onderzoek te doen naar:
 - 3. effecten op biodiversiteit van windturbines in alle zoekgebieden;
 - 4. bij te verwachten schade deze te voorkomen of volledig te mitigeren door niet te plaatsen of voldoende ingrijpende maatregelen te nemen.
- https://amsterdam.raadsinformatie.nl/modules/6/Moties/view?month=2&year=2021&wek=all&module_filter%5Bselect%5D%5B45%5D=none&module_filter%5Brange%5D%5B15%5D%5Bdata_type%5D=datetetime&module_filter%5Brange%5D%5B16%5D%5Bdata_type%5D=datetetime&module_filter%5Brange%5D%5B17%5D%5Bdata_type%5D=datetetime&module_filter%5Brange%5D%5B28%5D%5Bdata_type%5D=datetetime&module_filter%5Brange%5D%5B39%5D%5Bdata_type%5D=datetetime&module_filter%5Bcheckbox%5D%5B20%5D=0&module_filter%5Bcheckbox%5D%5B17%5D=0&module_filter%5Bcheckbox%5D%5B21%5D=0§ion=
- Over infrason versus decibel geluid <https://youtu.be/ZXCZ3OykrE>
- Klopt die motie 321, dat was zeker ook inspiratiebron voor onze bijdrage vandaag=- echt afwegingskader voor keuzes
- <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9804148/2/035> martijn motie
- Is verworpen door gemeenteraad.
- Weten we, maar nu is nieuwe fase!
- Ja dank je.
- Motie 035 is aangenomen. Altijd motie
- Waar sturen we onze email heen?
- resamsterdam@amsterdam.nl
- Wanneer is het beslismoment in de raad in januari?
- 16 februari is de planning